

Література:

1. Рудик Т. О., Суліма О. В. Формування математичної компетентності майбутніх бакалаврів у процесі навчання математики в технічному університеті. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Київ, 2021. Вип. 80. Том 2. С. 116–121.

2. Rudyk T., Sulima O., Danilenko A. Reasons of low motivation to study higher mathematics among technical university students and ways to eliminate them. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Київ, 2022. Вип. 90. С. 118–123.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-310-4-11>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАЦІЙНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Сердюк М. П.

викладач української мови та літератури, завідувач відділенням

Відокремленого структурного підрозділу

«Фаховий коледж харчових технологій та підприємництва

Дніпровського державного технічного університету»

м. Кам'янське, Дніпропетровська область, Україна

Модернізація навчально-виховного процесу на сучасному етапі сприяє формуванню та розвитку творчої особистості, спроможної повноцінно реалізуватись в житті. Якість освіти визначається як національний пріоритет і передумова національної безпеки держави, додержання міжнародних норм і вимог законодавства країни щодо реалізації права громадян на освіту.

Сьогодні йдеться про формування людини, здатної приймати відповідальні рішення, критично мислити, творчо вирішувати проблеми, самореалізовуватися – одним словом, компетентної особистості.

Життєва компетентність здобувача освіти – це запорука його успішного входження в систему соціальних, економічних, політичних та культурних відносин.

Інтеграційні процеси у світі зумовлюють взаємопроникнення культур, мов різних націй. В епоху масового поширення спілкування через електронні носії відбувається, на жаль, знецінення безпосереднього «живого» спілкування. Отже, вважаємо, що формуванню комунікативної компетентності особистості слід приділяти чільну увагу. Ефективними вважають уроки української мови з використання інтерактивних технологій навчання, які активізують процес особистісно-зорієнтованого навчання й унеможливають домінування одного учасника навчального процесу над іншим.

Інтерактивні технології дають можливість забезпечити глибину вивчення змісту. Студенти освоюють усі рівні пізнання: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінку. Змінюється основне джерело мотивації навчання. Воно стає внутрішнім, це інтерес самого студента. Значно підвищується роль особистості викладача, який більше розкривається перед студентами, виступає як лідер та організатор навчального процесу.

Практично відсутні методичні розробки та література з інтерактивних технологій. Інтерактивні технології потребують певної зміни життя групи, а також значної кількості часу для підготовки як студентам, так і викладачам.

Для ефективного застосування інтерактивних технологій, зокрема щоб охопити весь необхідний обсяг матеріалу і глибоко його вивчити (а не перетворити технології на безглузді «ігри заради самих ігор»), викладач повинен старанно організовувати власну роботу.

Для зміцнення контролю над ходом процесу навчання за умов використання інтерактивних технологій викладач має попередньо добре підготуватися: глибоко вивчити та продумати матеріал; старанно планувати і розробити заняття; мотивувати здобувачів освіти до вивчення, шляхом добору найбільш цікавих для них проблем, передбачити різноманітні методи для привернення уваги студентів, налаштування їх на роботу.

Починати роботу з впровадження інтерактивних технологій потрібно поступово. Ефективність впровадження інтерактивного навчання забезпечується спеціальною організацією навчального процесу, яка складається з кількох етапів. На підготовчому етапі формуються мікрогрупи. При цьому враховують позитивний емоційний стан мікрогрупи, готовність учасників до співпраці під час вирішення поставлених проблем, яка повинна спонукати студентів

до пошукової діяльності, обміну власним досвідом, думками, розвивати вміння та навички самостійно працювати. Далі в процесі спілкування студенти виявляють не тільки знання, а й уміння узагальнювати, робити логічні висновки, у них формуються комунікативні уміння – у процесі обговорення свою думку необхідно висловлювати стисло і не відхилятися від теми; демонструвати вміння не тільки говорити, а й слухати.

Наступний етап – презентація групових рішень – може бути організований по-різному. Залежно від характеру взаємодії учасників груп: спільно-індивідуальна форма передбачає представлення результатів власної діяльності кожного учасника, обговорення та вибір варіанта, який підходить; при спільно-послідовній – результат діяльності кожної групи є фрагментом, необхідним для побудови загальної відповіді; спільно-взаємодіюча форма обумовлює вибір окремих аспектів групових рішень, на основі яких приймається уже колективне рішення.

На підсумковому етапі студенти оцінюють, наскільки вдалося створити атмосферу співробітництва та розуміння у групі, підбивають підсумки виконаної ними всієї роботи.

Саме інтерактивні методи навчання як поняття зародилися з теорії проблемного навчання, яка була розроблена в 70–80-х рр. XX ст. (Т.В. Кудрявцев, І.Я. Лернер, А.М. Матюшкін, М.І. Махмутов, В. Оконь т.ін.), сутність якої полягає не в передачі готової інформації з одного боку (викладача) та пасивного засвоєння з іншого боку (студента), а на отриманні знань студентами нових знань і вмінь а допомогою розв'язання теоретичних і практичних проблем, які представляє викладач [1, с. 69].

Суттєвою особливістю проблемного навчання є дослідницька діяльність студентів. Яка передбачає постановку питань-проблем, евристичне формулювання гіпотез і перевірку їх у ході розумових і практичних операцій із застосуванням діалогу. У процесі вирішення здобувачами освіти проблем здійснюються оволодіння досвідом творчої діяльності, творче засвоєння знань, формування активної, творчої, свідомої особистості. Діалог тут виступає як метод вирішення протиріч.

Основними напрямками активізації навчального процесу є проблемне навчання, діалогічне навчання та активні методи навчання (навчальні ігри, дискусії у поєднанні з практичною діяльністю).

Інтерактивні технології включають методи, що зводяться до навчання у співпраці. *Метод* (від гр. – μέθοδος) – шлях дослідження чи пізнання) – спосіб організації практичного й теоретичного освоєння

дійсності, зумовлений закономірностями об'єкта, що розглядається [2, с. 56].

Методи навчання – спосіб досягнення навчальної мети, система послідовних, взаємопов'язаних дій викладача й студентів, які забезпечують засвоєння змісту освіти. *Прийом* – деталь методу [2, с. 123].

Інтерактивні методи навчання – це методи спілкування на основі діалогу [3, с. 73].

Інтерактивні (діалогічні) методи вміщують координацію та синхронізацію обміну інформацією, використовуючи угоди, врешті-решт – систематизацію добутих знань. При інтерактивному навчанні взаємодія не обмежується парою «питання-відповідь». Результатом інтерактивних дій тих, хто навчається, є або підтвердження сформульованої гіпотези, або спростування її.

У межах гуманістичної педагогіки, або педагогіки підтримки, інтерактивні методи навчання стають не просто елементами методик, не просто засобами навчання, а основою методик і технологій.

Ще однією важливою особливістю є те, що інтерактивні методи навчання відносяться до активних методів навчання, тобто до:

- методів, при яких діяльність того, кого навчають, носить продуктивний, творчий, пошуковий характер;

- методів, що стимулюють пізнавальну діяльність студентів і будуються на діалогах, що припускають вільний обмін думки про шляхи рішення тієї чи іншої проблеми.

Незалежні дослідження, проведені різними вченими, показали, що оволодіння матеріалом і рівні його засвоєння зростають майже у чотири рази при застосуванні інтерактивних методів навчання. Економія часу, необхідного для вивчення необхідного матеріалу, в середньому становить 30%, а набуті знання зберігаються у пам'яті значно довше завдяки залученню всіх органів чуття й активних дій здобувачів освіти у процесі навчання.

Отже, інтерактивні технології допомагають:

- краще пізнати самого себе;

- знайти і зміцнити нові шляхи і засоби для взаємної підтримки здобувачів освіти у груповій взаємодії (підтримка словом і невербальні форми спілкування, пропозиції, ситуації, в яких студенти не бояться виявляти себе, мають можливість бути таким, як хочеться самому студенту); розвивати такі здібності, які одночасно вчать ролі керівника і ролі рядового учасника ситуації групового рішення; розвивати здібність до відкритої взаємодії із світом, зберігаючи при цьому індивідуальність.

Упровадження інтерактивних методів навчання сприяє формуванню у здобувачів освіти пізнавального інтересу, дозволяє викладачу

враховувати особливості розвитку творчих здібностей, адже інноваційні методи навчання активізують творчий потенціал студентів і підвищують якість засвоєння ними загальноосвітніх знань, забезпечують практичну й творчу підготовку.

Література:

1. Вольфовська Т. О. Становлення інтерактивних умінь як психологічна проблема інтеграції особистості в громадське життя. *Педагогіка і психологія*. 2002. № 4. С. 64–74.

2. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. О. І. Пометун, Л. В. Пироженко ; за ред. О. І. Пометун. К. : Вид-во А.С.К., 2004. 192 с.

3. Єльнікова О. Інтерактивні методи навчання, їх місце у класифікації педагогічних інновацій . *Імідж сучасного педагога* . 2001. № 3–4. С. 73–75.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-310-4-12>

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ГІМНАЗІЇ

Тарара А. М.

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
старший науковий співробітник*

*Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України
м. Київ, Україна*

Сушко І. А.

викладач

*Державного торговельно-економічного університету
м. Київ, Україна*

Важливою складовою змісту технологічної освіти в гімназії є проектування й конструювання технічних об'єктів (виробів) учнями у процесі проектно-технологічної діяльності. На актуальності зазначеної діяльності учнів гімназії, розвитку їхніх різнопланових творчих здібностей особливо наголошено в новому державному стандарті базової середньої освіти (1-й напрям технологічної освіти «Втілення задуму в готовий продукт за алгоритмом проектно –